

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND EXPERTIZA CONTABILĂ

Obiectivele unității de învățare 1

1.1. Noțiunea de expertiză contabilă

1.2. Conținutul expertizei contabile și formele ei

1.3. Expertizele contabile judiciare

1.4. Expertizele contabile extrajudiciare

Răspunsuri și comentarii la testele de autoevaluare

Rezumat

Lucrare de verificare 1

Bibliografie

Obiectivele unității de învățare 1

La terminarea unității de învățare cursanții vor fi capabili:

Să definească expertiza contabilă

Să identifice formele expertizei contabile

1.1. Noțiunea de expertiză contabilă

Expertiza este procesul prin care o persoană sau un grup de persoane cu cunoștințe și abilități specializate într-un anumit domeniu examinează, evaluează și oferă o opinie autorizată sau un raport despre o problemă, o situație sau un obiect în scopul de a furniza clarificări, soluții sau asistență în luarea deciziilor. Expertiza poate fi utilizată într-o varietate de domenii, inclusiv în drept, știință, inginerie, medicină, educație și multe altele. Aceasta implică adesea investigații detaliate, analize și evaluări pentru a ajunge la o concluzie sau recomandare bine fundamentată.

Expertiza, în general, este:

- activitatea de cercetare efectuată de un specialist, care are calitatea de expert, cu scopul de a stabili adevărul într-o anumită situație, problemă sau litigiu;
- „un mijloc de probă, de constatare, confirmare, evaluare, lămurire sau dovedire, pe baza cercetării științifice de specialitate, a adevărului

obiectiv cu privire la o anumită faptă, împrejurare, problemă, situație, cauză sau litigiu”¹.

Ca mijloc de probă, expertiza este definită în multiple variante, ca formă, dar în esență, cu conținut identic.

Conform literaturii de specialitate, expertiza este:

- „operația făcută de unul sau de mai mulți experți cu scopul de a constata unele fapte, de a controla, de a examina, de a măsura și de a evalua anumite lucruri”²;
- „operația încredințată unor persoane, pe baza cunoștințelor lor speciale, asupra faptelor pe care judecătorii nu le-ar putea aprecia”³;
- „un mijloc de investiție, prin care se ajunge fie la obținerea unei probe, fie la evaluarea exactă a unei probe existente”⁴;
- „o cercetare care constă din diferite operațiuni specifice fiecărei specialități”⁵;
- „un mijloc de dovadă reglementat de codul de procedură civilă, la care recurge instanța în cazul că, pentru stabilirea adevărului obiectiv, este nevoie de lămurirea unor împrejurări de fapt, pentru a căror rezolvare se cer cunoștințe de specialitate în domeniul științei, tehnicii, artei sau vreunei meserii pe care judecătorul nu le posedă”⁶;
- „un mijloc de probă dispus sau cerut de organul juridic în materie civilă sau penală, efectuat de un specialist în materia litigiului, care prin cunoștințele și experiența ce o posedă trebuie să aducă lămurirea diferitelor aspecte ce sunt necesare a fi cunoscute, în vederea soluționării unor cauze”⁷;
- „o lucrare de luminare a justiției și particularilor cuprinzând și părerea experților”.

În funcție de natura și conținutul faptei, împrejurării, problemei, situației, cauzei sau litigiului ce se cercetează, precum și de domeniul de activitate în

¹ Mircea Boulescu, Marcel Ghiță - *Control financiar și expertiză contabilă*. Editura Eficient, București, 1996, pag. 278.

² A. Dejan - *Traite théorique et pratique des expertises en matrites civiles, administratives et commerciales*, Paris, 1901, pag. 1.

³ E. Glasson - *Précis théorique et pratique de procedure civile*, vol. 1, Paris, 1902, pag. 16.

⁴ T. Tănoveanu - *Tratat de drept și procedură penală*, București, 1927, pag. 628.

⁵ Gr. Gh. Teodoroiu - *Curs de drept procesual penal*, Lito, Iași, 1959, pag. 446.

⁶ Gr. Porumb - *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*. Editura Științifică, București, 1960, pag. 437-439.

⁷ Grigore I. Olănescu - *Perfecționarea organizării și desfășurării activității de expertiză financiar - contabilă*. Teză de doctorat. Academia de Studii Economice, București, 1984.

care se dispune sau se solicită efectuarea expertizei, aceasta se prezintă sub mai multe tipuri, și anume;

- **tehnică** - ce se individualizează pe genuri: construcții civile, mașini și utilaje, autovehicule etc.(Expertiza tehnică se referă la evaluarea și analiza detaliată a unui aspect specific al unei tehnologii, a unui produs sau a unui proces în conformitate cu standardele și cunoștințele tehnice actuale. Aceasta poate fi efectuată de către specialiști în domeniul respectiv, care au expertiză și cunoștințe solide într-un anumit domeniu tehnic. Expertiza tehnică poate fi utilizată într-o varietate de contexte, inclusiv în domeniul ingineriei, al construcțiilor, al tehnologiei informației, al medicinei și în multe alte domenii. Scopul său principal este de a identifica probleme, de a evalua performanța sau de a oferi recomandări pentru îmbunătățirea unui sistem, a unui produs sau a unui proces. Printre aspectele pe care le poate evalua o expertiză tehnică se numără siguranța, conformitatea cu normele și reglementările relevante, durabilitatea, fiabilitatea, eficiența și performanța generală a sistemului sau produsului analizat. De asemenea, expertiza tehnică poate fi folosită în investigarea cauzelor unor defecțiuni sau incidente tehnice. În concluzie, expertiza tehnică este un instrument esențial pentru asigurarea calității și performanței în domeniul tehnic și poate fi folosită pentru a sprijini procesele decizionale și de dezvoltare într-o varietate de industrii);
- **de navigație civilă** (Expertiza în navigația civilă se referă la evaluarea și analiza aspectelor legate de navigația în mediul acvatic în cadrul navigației comerciale sau civile. Acest domeniu implică diverse aspecte, inclusiv siguranța navigației, conformitatea cu reglementările maritime, performanța navelor și a echipamentelor navigaționale, precum și alte aspecte tehnice și operaționale legate de navigația civilă. Expertiza în navigația civilă poate acoperi o gamă largă de subiecte, cum ar fi:
 1. Siguranța navigației: evaluarea măsurilor de siguranță luate de operatorii de nave pentru a preveni coliziunile, accidentele și alte incidente în timpul navigației.
 2. Conformitatea cu reglementările maritime: verificarea respectării normelor și reglementărilor maritime naționale și internaționale de către nave și operatorii acestora.

3. Evaluarea echipamentelor navigaționale: analiza performanței și fiabilității echipamentelor și sistemelor navigaționale, cum ar fi radarul, GPS-ul, sonarele și alte instrumente de navigație.
4. Analiza rutelor de navigație: evaluarea și optimizarea rutelor de navigație pentru a asigura o navigație eficientă și sigură între porturi.
5. Investigarea incidentelor maritime: analiza și determinarea cauzelor accidentelor și incidentelor maritime, precum coliziuni, naufragii sau alte evenimente nefericite.
6. Verificarea documentelor și procedurilor de bord: examinarea documentelor și procedurilor de navigație ale navei pentru a asigura conformitatea și siguranța operațiunilor de navigație.

Expertiza în navigația civilă este crucială pentru asigurarea siguranței și eficienței operațiunilor maritime și pentru respectarea normelor și reglementărilor aplicabile. Aceasta poate fi realizată de către specialiști cu experiență în domeniul navigației și cu cunoștințe solide în reglementările maritime și practicile operaționale relevante);

- **merceologică** (Expertiza merceologică se referă la evaluarea și analiza mărfurilor sau produselor în ceea ce privește calitatea, autenticitatea, caracteristicile fizice și chimice, compoziția, originea și alte aspecte relevante. Acest tip de expertiză este utilizat în diverse domenii, inclusiv comerț, justiție, asigurări și reglementări. Iată câteva aspecte la care se poate referi expertiza merceologică:
 - **Calitatea mărfurilor:** evaluarea calității produselor în conformitate cu standardele și specificațiile relevante. Acest lucru poate include examinarea aspectului exterior, a proprietăților fizice și a performanței produselor.
 - **Autenticitatea și originalitatea:** verificarea autenticității și originalității mărfurilor pentru a detecta eventuale falsuri sau imitații. Acest lucru poate implica examinarea caracteristicilor distinctive ale produselor și comparația acestora cu standardele și specificațiile originale.
 - **Analiza compoziției și conținutului:** determinarea compoziției și conținutului mărfurilor pentru a verifica conformitatea cu etichetarea și regulile de siguranță. De exemplu, în cazul

alimentelor sau medicamentelor, se poate realiza analiza ingredientelor și a substanțelor active.

- **Originea și proveniența:** verificarea originii și provenienței mărfurilor pentru a asigura respectarea reglementărilor privind comerțul internațional, taxele vamale și alte cerințe legale.
- **Detectarea fraudelor și falsurilor:** identificarea și documentarea fraudelor sau falsurilor în legătură cu mărfurile, inclusiv produsele contrafăcute.

Expertiza merceologică poate fi realizată de către specialiști calificați, cum ar fi inspectorii de calitate, experții în domeniul alimentar, chimiștii, inginerii și alți profesioniști cu competențe și cunoștințe relevante în domeniul specific al mărfurilor evaluate. Aceasta poate fi utilizată într-o varietate de contexte, de la investigarea fraudelor comerciale până la evaluarea cererilor de despăgubiri în cazul asigurărilor sau a disputelor legale).

- **medico-legală:** psihiatrică, constatarea stării de sănătate, cauza decesului (Expertiza medico-legală reprezintă aplicarea cunoștințelor medicale și a legii pentru a investiga și a evalua aspecte legate de sănătatea și integritatea corporală în contextul unei proceduri judiciare sau a unui caz legal. Acest tip de expertiză este realizat de către medici specializați, numiți de obicei medici legiști. Expertiza medico-legală poate fi implicată într-o serie largă de situații, inclusiv:

- ✚ **Investigații în caz de deces:** examinarea corpului unei persoane decedate pentru a stabili cauza decesului, identificarea rănilor sau a altor semne care pot fi relevante pentru investigația unei crime sau pentru stabilirea unui verdict în cadrul unei anchete.
- ✚ **Evaluarea leziunilor:** analiza și documentarea leziunilor suferite de o persoană în urma unui accident, unui act de violență sau al altor evenimente, pentru a determina natura și gravitatea acestora și pentru a furniza informații relevante în cadrul unei proceduri judiciare.
- ✚ **Determinarea capacității mintale:** evaluarea capacității mintale a unei persoane în contextul unui proces legal, cum ar fi capacitatea de a răspunde la acuzații sau de a-și exprima voința în cazurile de testament sau de semnare a unui contract.
- ✚ **Evaluarea abuzului asupra copiilor sau asupra persoanelor vulnerabile:** examinarea și documentarea leziunilor sau a altor

semne care ar putea indica abuzul fizic, sexual sau psihic asupra unui copil sau asupra unei persoane vulnerabile, pentru a furniza dovezi în cadrul procedurilor legale.

- ✚ **Evaluarea stării de sănătate în legătură cu compensații și despăgubiri:** evaluarea stării de sănătate a unei persoane în legătură cu un accident sau cu o boală, pentru a determina gradul de invaliditate și a furniza informații relevante pentru stabilirea compensațiilor sau a despăgubirilor.

Expertiza medico-legală este esențială pentru sistemul de justiție și pentru asigurarea aplicării corecte a legii în cazurile în care aspectele medicale sunt implicate. Aceasta implică o colaborare strânsă între profesioniștii din domeniul medical și cei din domeniul legal pentru a furniza informații precise și relevante în cadrul procedurilor judiciare etc);

- **criminalistică:** tehnica criminalistică a actelor, dactiloscopie, traseologie, balistică (Expertiza criminalistică este un proces prin care se folosesc metode științifice și tehnice pentru a investiga infracțiuni și pentru a aduna și a analiza probe pentru a susține investigațiile penale și pentru a oferi dovezi în instanță. Acesta este un domeniu complex și specializat care implică o gamă largă de tehnici și proceduri pentru a descoperi, a analiza și a interpreta probele relevante într-un caz penal. Iată câteva aspecte la care se poate referi expertiza criminalistică:
 - **Analiza locului crimei:** examinarea locului unde a avut loc o infracțiune pentru a colecta și a documenta probe, cum ar fi amprente, fibre, urme de sânge, fibre de păr și alte materiale care pot fi utilizate ca dovezi în anchetă.
 - **Identificarea și analiza probelor fizice:** examinarea și analiza probelor fizice, cum ar fi armele, obiectele folosite în comiterea infracțiunii, urmele de pași, amprente digitale, ADN-ul și alte materiale biologice pentru a stabili identitatea și implicarea posibilă a unor suspecți.
 - **Reconstrucția evenimentelor:** utilizarea probelor și a informațiilor disponibile pentru a reconstitui secvența de evenimente care a dus la comiterea infracțiunii și pentru a determina circumstanțele în care aceasta a avut loc.
 - **Analiza balistică:** examinarea armelor de foc și a gloanțelor pentru a stabili originea și traseul gloanțelor, pentru a identifica

arma folosită într-o crimă și pentru a oferi informații despre distanța și unghiul de tragere.

- **Examinarea documentelor:** analiza documentelor și a scrisorilor pentru a identifica autenticitatea, sursa și conținutul acestora și pentru a furniza dovezi relevante în cazuri penale, cum ar fi fraudarea documentelor sau falsificarea semnăturilor.

Expertiza criminalistică implică adesea o colaborare strânsă între specialiștii din diferite domenii, cum ar fi balistica, medicina legală, chimia forensică, biologia forensică și analiza de date digitale, pentru a furniza informații cuprinzătoare și precise în investigațiile penale. Aceasta joacă un rol esențial în procesul de aplicare a legii și în asigurarea justiției în cadrul sistemelor de justiție penală).

- **grafologică** - autenticitatea unui act, a unei semnături (Expertiza grafologică este o ramură a științei forensice care implică analiza și interpretarea scrisului de mână pentru a dezvălui trăsături de personalitate, caracteristici individuale și alte informații relevante despre autorul unui text scris. Acest tip de expertiză este adesea utilizat în investigațiile penale, în evaluarea documentelor în litigii, în recrutarea de personal și în alte domenii unde este importantă identificarea sau analiza persoanelor. Iată câteva aspecte la care se poate referi expertiza grafologică:

- ❖ **Identificarea autorului:** analiza scrisului de mână pentru a identifica autorul unui document sau a unei scrisori în cazurile în care autenticitatea sau proveniența acestora este contestată.
- ❖ **Analiza personalității:** interpretarea trăsăturilor de scris pentru a dezvălui caracteristici ale personalității autorului, cum ar fi nivelul de încredere în sine, emoțiile, temperamentul, starea emoțională și alte aspecte psihologice.
- ❖ **Detectarea falsurilor:** identificarea semnelor de falsificare sau de încercare de a imita scrisul altei persoane în documente, cum ar fi semnături false sau modificări intenționate ale scrisului de mână.
- ❖ **Analiza emoțională:** evaluarea nivelului de stres, anxietate sau alte emoții care ar putea fi reflectate în scrisul de mână al unei persoane în anumite contexte sau circumstanțe.
- ❖ **Recrutarea de personal:** utilizarea analizei grafologice în procesul de selecție a personalului pentru a evalua compatibilitatea

personalității unui candidat cu cerințele unui loc de muncă sau pentru a identifica posibile riscuri sau probleme potențiale.

Expertiza grafologică se bazează pe observații și analize detaliate ale trăsăturilor de scris, cum ar fi dimensiunea, forma și înclinația literelor, ritmul și presiunea aplicată, precum și alte caracteristici ale scrisului de mână. Este important de menționat că expertiza grafologică este uneori controversată în comunitatea științifică și juridică și poate fi utilizată cu precauție în cadrul procedurilor judiciare sau în alte contexte importante).

- **artistică** - din domeniile: pictură, sculptură, grafică, literatură (Expertiza artistică este procesul prin care un expert în artă evaluează și interpretează lucrări de artă pentru a determina autenticitatea, valoarea, calitatea și importanța lor artistică. Acest proces poate implica examinarea detaliată a elementelor tehnice, a materialelor utilizate, a stilului, a semnăturii artistului și a contextului istoric și cultural în care a fost creată lucrarea de artă. Expertiza artistică este adesea utilizată în domenii precum achiziționarea și vânzarea de artă, restaurarea și conservarea operelor de artă, precum și în investigarea și autentificarea operelor de artă care pot fi atribuite unui anumit artist);
- **filatelică** (Expertiza filatelică se referă la procesul de evaluare și autentificare a mărcilor poștale și a altor materiale filatelice, cum ar fi timbrele poștale, plicurile, cărțile poștale etc. Scopul principal al expertizei filatelice este de a verifica autenticitatea, calitatea și valoarea articolelor filatelice. Acest lucru poate implica examinarea atentă a unor caracteristici precum designul, perforațiile, marcajul de apă, tiparul, culoarea, gumarea și alte caracteristici distinctive ale mărcilor poștale. Expertiza filatelică poate fi necesară în mai multe situații, cum ar fi:
 - ✚ **Evaluarea valorii:** determinarea valorii comerciale sau de colecție a unei mărci poștale sau a unui set de mărci poștale.
 - ✚ **Autentificarea:** verificarea autenticității și originii unei mărci poștale pentru a stabili dacă este o emisiune legitimă și nu o falsificare.
 - ✚ **Identificarea variantelor:** identificarea variantelor rare sau unice ale unei mărci poștale care ar putea avea o valoare specială pentru colecționari.

- ✚ **Evaluarea stării:** evaluarea stării fizice a mărcilor poștale și determinarea dacă acestea sunt în stare mint sau au anumite defecte care ar putea afecta valoarea lor.
- ✚ **Investigarea istoricului:** studierea istoricului și provenienței unei mărci poștale pentru a înțelege mai bine contextul său și valoarea sa în cadrul pieței filatelice.

Expertiza filatelică poate fi realizată de către specialiști calificați și acreditați în domeniul filateliei și poate implica utilizarea unei game variate de tehnici și instrumente, inclusiv lupe, microscopii, cataloage filatelice și cunoștințe detaliate despre istoria poștei și emisiunile de timbre).

- **comercială** (Expertiza comercială se referă la evaluarea și analiza detaliată a aspectelor legate de activitatea comercială a unei întreprinderi sau a unei afaceri. Scopul principal al expertizei comerciale este de a oferi o evaluare obiectivă a situației unei afaceri și de a furniza recomandări pentru îmbunătățirea eficienței și rentabilității sale. Acest proces poate include examinarea aspectelor financiare, operaționale, de marketing, de resurse umane și de management ale unei afaceri. Expertiza comercială poate fi utilizată într-o varietate de contexte, inclusiv în procesul de achiziționare sau vânzare a unei afaceri, în evaluarea riscurilor și oportunităților pentru investitori, în rezolvarea disputelor comerciale și în dezvoltarea strategiilor de creștere și expansiune pentru întreprinderi. De asemenea, poate include evaluarea legală a afacerii, inclusiv a contractelor, a reglementărilor și a conformității legale. Expertiza comercială poate fi realizată de către specialiști în domeniul afacerilor, consultanți de afaceri, auditori, avocați specializați în afaceri și alte persoane cu experiență și cunoștințe relevante în domeniul comercial);

- **agricolă** (Expertiza agricolă este un proces complex care implică evaluarea diferitelor aspecte ale activităților agricole și ale terenurilor agricole în general. Aceasta poate include o gamă largă de activități și domenii de expertiză, cum ar fi:
 - **Evaluarea terenurilor agricole:** expertiza agricolă poate implica evaluarea calității solului, potențialul de recoltă, fertilitatea, drenajul, topografia și alți factori care afectează capacitatea de producție a terenului agricol.
 - **Evaluarea culturilor:** aceasta poate include evaluarea sănătății culturilor, stadiul de dezvoltare, potențialul de recoltă, precum și identificarea problemelor de dăunători, boli sau deficiențe de nutrienți.

- **Analiza sistemelor de irigații și drenaj:** expertiza poate implica evaluarea eficienței sistemelor de irigații și drenaj și recomandarea de îmbunătățiri pentru optimizarea utilizării apei și a solului.
- **Consultanță în managementul fermelor:** aceasta poate include evaluarea practicilor agricole curente, recomandarea de strategii de gestionare a culturilor, utilizarea eficientă a resurselor și optimizarea profitabilității fermelor.
- **Evaluarea impactului mediului:** expertiza agricolă poate implica evaluarea impactului activităților agricole asupra mediului, inclusiv a poluării solului și a apei, eroziunii solului, pierderii biodiversității și altele.

În esență, expertiza agricolă este un proces prin care se evaluează și se analizează diferite aspecte ale activităților agricole pentru a oferi recomandări și soluții care să optimizeze productivitatea, eficiența și sustenabilitatea agriculturii).

- **CONTABILĂ** - care poate fi specializată pe domenii sau ramuri: comercială, bugetară, operații valutare, industrie, agricultură, construcții etc. (Expertiza contabilă este un proces specializat de evaluare și analiză a informațiilor financiare pentru a emite opinii sau concluzii în diverse scopuri. Aceasta poate include:
 - ◆ **Auditul financiar:** este procesul de examinare și evaluare a situațiilor financiare ale unei entități pentru a emite o opinie cu privire la corectitudinea, prezentarea corectă și respectarea normelor contabile aplicabile.
 - ◆ **Evaluarea activelor și pasivelor:** expertiza contabilă poate fi utilizată pentru a evalua valoarea activelor și pasivelor unei companii în diverse contexte, cum ar fi tranzacții de fuziune și achiziție, evaluarea înregistrărilor contabile și identificarea riscurilor sau problemelor potențiale.
 - ◆ **Evaluarea și calcularea daunelor:** expertiza contabilă este frecvent utilizată pentru a evalua și calcula daunele în cazuri de litigii, conflicte comerciale sau alte dispute în care sunt implicate aspecte financiare.
 - ◆ **Conformitatea cu reglementările fiscale:** consultanții contabili pot oferi expertiză în interpretarea și aplicarea reglementărilor fiscale, evaluând conformitatea unei entități cu cerințele fiscale și oferind consultanță pentru optimizarea structurii fiscale.